

SEIXANTA ANYS DEL PRIMER INSTITUT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Mª PROVIDÈNCIA GARCIA I SEGARRA

El curs escolar 1993-94 va fer 60 anys que es va posar en marxa el primer Institut de Vilanova i la Geltrú. Aquest Institut va estar ubicat al Col·legi dels Escolapis i, encara que la seva durada va ser curta, va deixar un inoblidable record, tant pedagògic com humà.

Aquesta comunicació pretén de fer un petit acostament a la seva vida.

SEIXANTA ANYS DEL PRIMER INSTITUT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

El primer Institut de Vilanova i la Geltrú es va posar en marxa el curs 1933-34; el seu nom era Samà, ja que estava ubicat al Col·legi dels Escolapis (que també és conegut per Col·legi Samà). Aquest Institut va canviar el nom de Samà pel de Pérez Mateo per decisió del claustre, en recordança del professor de dibuix, com ja es comenta més endavant.

EL SR. JOSEP TUSET I ALMAZÁN

El seu primer secretari i després director va ser el Sr. Josep Tuset i Almazán, a qui hem tingut la sort de conèixer i amb qui hem mantingut interessants converses.

Ens explica: «En arribar a Vilanova tenia 24 anys, acabava de guanyar un lloc de treball, en els 'Cursos de Selecció i Perfeccionament del Professorat', com altres entusiastes companys professors d'aquella fornada universitària (Jaume Vicens Vives i Santiago Sobrequés, del mateix curs de la facultat), ens disposàvem a potenciar els estudis secundaris en l'àmbit comarcal del país».⁽¹⁾

Quant a la vinguda de l'Institut de Batxillerat a Vilanova, el Sr. Tuset diu: «El Consell de Segon Ensenyament de la Generalitat, presidit pel

filòsof i catedràtic de la Universitat de Barcelona, Dr. Joaquim Xirau, d'acord amb el Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts, va crear, el 1933, el nou Institut de Vilanova i la Geltrú. Hi havia, aleshores, a la Generalitat de Catalunya dos il·lustres vilanovins: el president, honorable Francesc Macià i el conseller Joan Ventosa i Roig». ⁽²⁾

Cal recordar que, fins a l'any 1932, a Catalunya, només hi havia un Institut de Batxillerat a cadascuna de les quatre capitals de província, i uns altres dos a Reus i a Figueres. Això obligava els estudiants de Batxillerat no residents a la capital a desplaçar-se per rendir exàmens com a alumnes lliures. ⁽³⁾

Entre d'altres coses, ens explica que, en rebre el seu nomenament com a secretari de l'Institut de Vilanova i la Geltrú, es va presentar a l'Ajuntament i, en preguntar on era, el van enviar al «Col·legi Samà». Un cop a l'Institut es troba amb la comunitat escolàpia. Aleshores va retrocedir i comunicà a l'Ajuntament que no seria ell qui tragués els escolapis del seu col·legi tot manifestant que l'avisessin quan estigués tot solucionat. (El Sr. Tuset havia estat professor dels escolapis del col·legi de Sant Antoni de Barcelona i dels de Sarrià i, és clar, una acció de força personal no el complaïa).

El Sr. Tuset recorda amb molta estima la seva època de Vilanova, ja que va ser la seva primera feina com a professor d'institut. Recorda la primera pedra de l'actual Col·legi Pompeu Fabra, que en un principi es coneixia per «Grupo Escolar» i que va ser el primer que es va fer a Vilanova, ja que abans els mestres i les mestres estaven en diferents locals mancats de condicions higièniques i pedagògiques. Això va tenir lloc el dia 14 d'abril de 1936. ⁽⁴⁾ I el Sr. Tuset hi anava com a representant del rector de la Universitat de Barcelona, ja que en aquells moments estava treballant a l'Institut... Quan es va celebrar el cinquantè aniversari de la fundació del Col·legi Pompeu Fabra, el Sr. Tuset, junt amb d'altres autoritats, va ser invitat i va recordar el dia de la primera pedra dient, amb tota seguretat, que el nom que es va posar a aquest grup escolar era el de Francesc Macià.

També va lluitar molt per salvar la biblioteca de l'Institut en un moment que es cremaven gran quantitat de llibres i explica que convenia els seus alumnes perquè mirassin de salvar tots els que poguessin arreplegant els que s'anaven a cremar a d'altres llocs.

Conxita Ventosa, filla de Joan Ventosa i Roig, conseller d'Agricultura i Economia del Govern de la Generalitat de Catalunya (del 4 d'octubre de 1931 al 2 de gener de 1934),⁽⁵⁾ conserva a casa seva dues petites cartes: una del seu pare, dirigida a Salvador Samà i Sarriera, del 30 d'octubre del 1933, en la qual li agraeix les facilitats que ha donat per poder posar en marxa l'Institut.

L'altra carta està firmada per Villanueva i Geltrú, que és com, de vegades, firmava Salvador Samà i Sarriera, en la qual agraeix a Ventosa i Roig la seva. Aquesta missiva té data del 5 de novembre de 1933.⁽⁶⁾ (És una de les petites pertinences que es van poder recuperar quan el Sr. Ventosa marxà a l'exili).

Podem pensar que durant la República, Vilanova va aconseguir un Institut de Segon Ensenyament gràcies, entre d'altres motius, al fet que la Generalitat de Catalunya era presidida pel vilanoví Francesc Macià i un dels consellers era Joan Ventosa, el qual també ho era.

INSTITUT SAMÀ, ESCOLA ACTIVA VILANOVINA

L'Institut «Samà» fou una escola activa vilanovina. Una part destacada de la seva didàctica era l'estudi directe de la natura...⁽⁷⁾

Els alumnes i les alumnes treballaven a l'observatori meteorològic, feien observacions i portaven estadístiques.

Es va fer un mapa en relleu de la població.

Es feren unes precursors excavacions al peu del xalet del Nin, on trobaren terrissa ibèrica, grega i romana que foren l'inici d'un museu escolar d'arqueologia.

Es feia servir el laboratori de física i química.

Es feien conferències culturals i econòmiques.

També es feien representacions teatrals i concerts.

Quant a esports es jugava a futbol, bàsquet i es practicava gimnàstica i atletisme.

De la il·lusió dels seus alumnes i el gran record que alguns encara en guarden, en fem palesa en la fotografia que acompanyem. El Sr.

Don

CARDIDO BOLLIVAR Y PILEMIN.

Subsecretario del Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes

POR CUANTO, por orden de esta fecha he tenido a bien nombrar a D. JOSE TUSET ALMAZAN, Secretario Interino del Instituto elemental de segunda enseñanza de Villanueva y Geltrú, con la indemnización anual de mil pesetas en virtud de lo dispuesto en el Decreto de 25 de noviembre pasado y Orden de 15 del actual.

POR TANTO, y con arreglo a lo prevenido en la disposición primera de la Instrucción de diez de Diciembre de mil ochocientos cincuenta y uno, en el artículo 25 del Reglamento aprobado por decreto de 7 de Septiembre de 1918 para la ejecución de la Ley de 22 de Julio anterior, reguladora de la condición de los funcionarios de la Administración Civil del Estado, expido al referido D. JOSE TUSET ALMAZAN, el presente título, para que, desde luego y de conformidad con lo dispuesto en el mencionado precepto legal pueda entrar en el ejercicio del citado destino con sujeción a la que para los de esta clase se halla establecido por las disposiciones vigentes, o a la que en lo sucesivo se estableciere. Y se previene que este Título quedará nulo y sin ningún valor ni efecto si se omitiere la certificación de la toma de posesión por la Oficina correspondiente, sin cuyo requisito no se acreditará sueldo alguno al interesado, ni se le pondrá en posesión de su cargo.

Dado en Madrid, a treinta de octubre de mil novecientos treinta y tres.

Cardido Bollivar y Pilemin

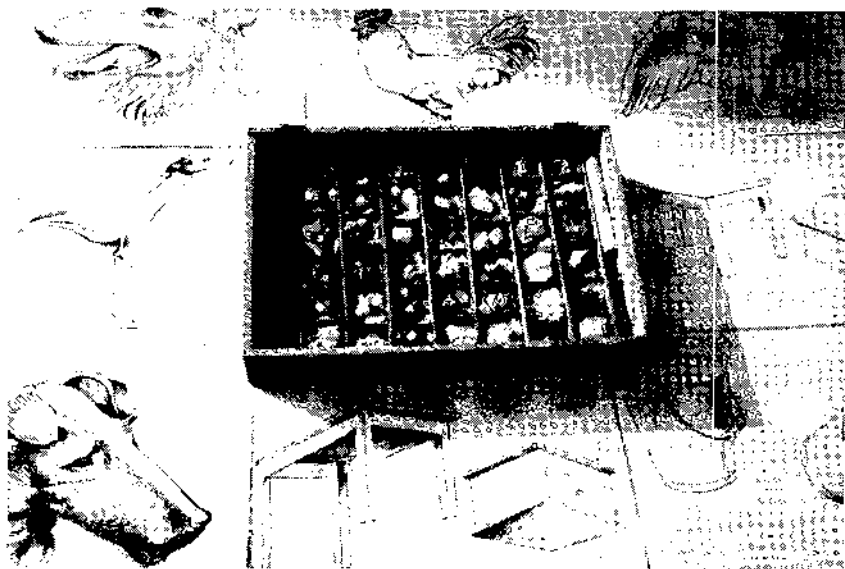

Título de Secretario Interino del Instituto elemental de segunda enseñanza de Villanueva y Geltrú, a favor de D. JOSE TUSET ALMAZAN.

Nomenament de Josep Tuset Almazán, l'any 1933, per al càrrec de secretari interi de l'Institut Elemental de Segon Ensenyament de Vilanova i la Geltrú.

Façana del Col·legi dels Escolapis durant els anys en què prengué la denominació d'«Institut Elemental de Segona Ensenyança».

Caixa de minerals i dibuixos conservats, amb zel, per Joan Marín de quan fou alumne de Josep Tuset.

Marín, ara i després de 60 anys, guarda la caixa feta per ell on seleccionava les restes arqueològiques trobades aquí i allà que, amb les indicacions dels seus professors, anaven classificant. També en guarda una altra de minerals en la qual, sempre que feien excursions i sortides, els recollien i en feien les classificacions.⁽⁶⁾

El testimoni d'un altre ex-alumne és el del Sr. Garcia Ruiz. Ens comenta, com ja havia fet el Sr. Tuset (ex-director) i el Sr. Marín, que l'ensenyança era d'allò més activa, fins i tot es pot considerar molt moderna, «...baixàvem a fer feina al Parc i allí estudiàvem les ciències naturals: les fulles, les plantes, els peixos...». Aprofitaven el Parc, del qual havien obert la gran porta que donava a l'Institut, i allí podien adquirir un sòlid aprenentatge de la natura, ja que hi havia una gran varietat de flora... També hi baixaven els nois i les noies per estudiar amb calma.

El que m'impresiona més del testimoni del Sr. Garcia Ruiz, pintor vilanoví, a qui el *Diari de Vilanova* dedica un llarg article el dia 10 de gener de 1992⁽⁹⁾ i que ha realitzat una gran quantitat d'exposicions pictòriques, és el que ens comenta, tot recordant el seu temps d'alumne: «És allà on jo vaig aprendre tot el que sé. Vaig ser alumne de l'artista Francisco Pérez Mateo... feia servir la pedra més dura,... A mi em va ensenyar la barreja de colors... Després vaig ser deixeble del Sr. Perales, que ensenyava la part tècnica del dibuix, com és la perspectiva, profunditat, primer terme, fugues... Tot això m'ha anat engrescant i no he parat de pintar mai».⁽¹⁰⁾

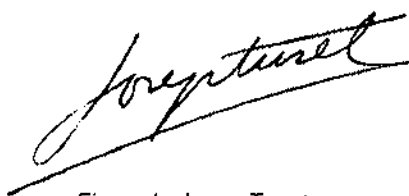
Es donava molta importància a les excursions, tant a peu com amb autocar, sempre en pla pedagògic. Aquests alumnes ens conten que podien reconèixer perfectament les característiques de la ceràmica ibèrica, romana i grega, algun tros de càntir actual que es pogués haver barrejat. Havien fet moltes sortides a Adarró amb el seu professor i a molts més llocs (Olèrdola, Fonscaldes, Tarragona, Empúries, Sant Pere de Ribes, etc., etc.).

ELS PROFESSORS I LES PROFESSORES

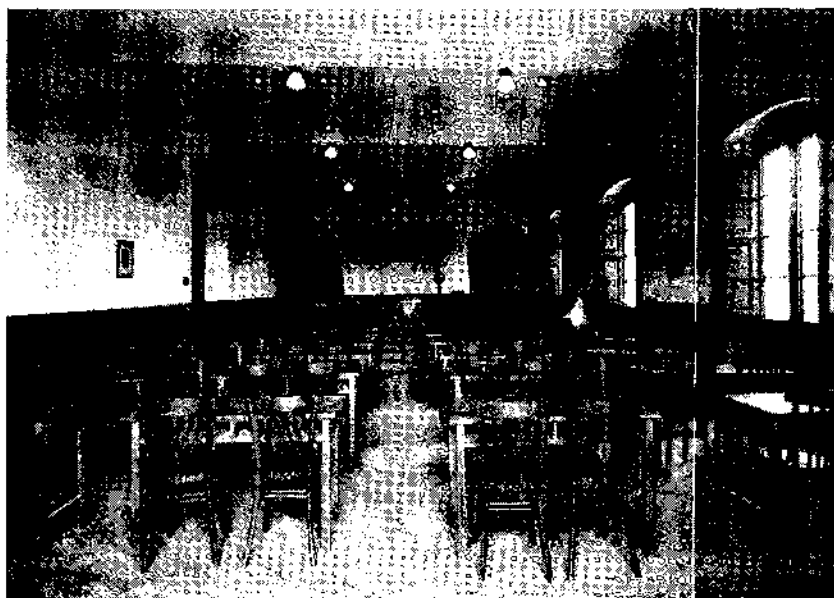
El primer director del nou institut fou el catedràtic de ciències naturals JOSEP Mª CARDONA.

El segon director fou el llatínia JOSEP Mª CASAS.

Firma de Josep Tuset.

Aula de l'Institut Samà de l'època de Josep Tuset (foto arxiu Jcsep Tuset).

També gaudia dels següents professors:

El literat madrileny: PAU POU.

El matemàtic alacantí: JOSEP Mª VALDÉS.

La professora de física i química: ESTHER LLORCA.

L'escultor i professor de dibuix: FRANCESC PÉREZ MATEO.

La professora de francès i poetessa mallorquina: MARIA MALLOL.⁽¹¹⁾

Als cursos que següen s'anaren incorporant els professors i professores: JOSEP CUADRAS, matemàtic; RAFAEL PERALES, pintor

de Xàtiva; CARMÉ RIBELLES, professora de francès; LLUÏSA TARON-
GI, professora de literatura; HERMENEGILD BACH, naturista, químic i
farmacèutic; SALVADOR CHINER CANTOS, químic; Mn. PERE RUS-
CALLEDA, historiador i, com a professor de gimnàstica, el metge vilanoví
Dr. PERE MIRET i ànima de «l'Associació d'Amics de l'Institut». ⁽¹²⁾

El Sr. Enric Garcia Ruiz, famós pintor vilanoví, ens parla de l'època
en la qual va tenir la sort de fer els seus estudis, amb les següents
paraules: «A l'Institut ens vàrem trobar amb una colla de professors
estupends, molt bons, amb ganes de quedar bé ells i de fer-nos quedar
bé a nosaltres...» ⁽¹³⁾

El metge Miret (pare de l'actual metge Pere Miret i Soler) era el
professor de gimnàstica. D'ell, els alumnes recorden que els feia fer molt
d'exercici físic. Els feia saltar una corda, els cavallets, i utilitzaven un clot
de sorra per a fer salts de longitud. Conta que gaudien del gran avantatge
de tenir «el metge a casa» si se'ls presentava algun problema o accident.

També es recorden dels moments d'estudi que els nois i les noies
tenien al parc, ja que era oberta la porta que comunica el pati de l'Institut
amb el parc Gumà i Ferran, que es troba just al davant seu, gaudien d'un
lloc molt agradable i treballaven molt a gust, també l'utilitzaven per a les
classes de natura, per estudiar plantes, peixos,... ens comenten que
sempre miraven d'aprofitar el que podien de fora de l'aula.

EL PROFESSOR FRANCESC PÉREZ MATEO, UN CAS ESPECIAL

De tots els professors d'aquest centre ens han explicat detalls
afectuosos. Es guarda un gran record del qui era el professor de dibuix,
Sr. Francesc Pérez Mateo, fill de Barcelona i format a Madrid. Precisa-
ment els últims anys que va funcionar el claustre de professors es va
demanar de canviar el nom d'«Institut Samà» pel d'«Institut Pérez Ma-
teo». De fet, aquest canvi es produí, encara que va durar molt pocs
mesos. La lliçó que se'n treu és que el Sr. Pérez Mateo era molt apreciat
entre els professors i els alumnes. Era un gran artista, company d'Emiliano
Barral i de Picasso, i també bon amic de Joaquim Mir. Les persones
entrevistades fins i tot ens diuen que «feia l'escultura de la professora
Esther Liorca». Aquest gran escultor, a qui es va fer un homenatge a

nivell nacional, a la Universitat Complutense de Madrid, l'any 1982,⁽¹⁴⁾ essent catedràtic de Manresa va marxar a Madrid a fer d'interpret i a combatre amb les brigades internacionals i, en un enfrontament amb un tanc alemany, va morir. És aleshores quan, per acord de claustre, es va demanar de posar el seu nom a l'Institut vilanoví, com a recordança.

HOMENATGE AL SR. Tuset

L'amor que hom va tenir vers aquests professors queda ben palès en l'emocionant homenatge realitzat al Sr. Josep Tuset i Almazán pels ex-alumnes de l'Institut Samà, el dia 10 de maig de 1987, en un dinar a un restaurant de la nostra Vila, del qual guardem el cartronet on hi ha especificat el motiu i el menú.⁽¹⁵⁾ També tenim una fotografia de l'acte al *Diari de Vilanova* del 15 de maig de 1987, on el Sr. Joan Marín i Robert li lliura, com a record, un quadre pintat pel Sr. Enric Garcia Ruiz. Al diari llegim: «Los homenajes siempre son emotivos. Quizás más cuando la persona que los recibe ha tenido que soportar algunas vicisitudes, éste es el caso del antiguo profesor de Segunda Enseñanza de Vilanova José Tuset i Almazán, que después de haber sido director de este durante la Guerra Civil, fue apartado de su magisterio, aunque más tarde fuera rehabilitado e incluso recibiera algunas condecoraciones...»⁽¹⁶⁾

La condecoració a la qual es fa referència en aquest escrit és el Guardó de Magister-Catedràtic al Mèrit Docent de l'Ordre Civil d'Alfons X el Savi.

ELS ALUMNES I LES ALUMNES

En la trobada-homenatge que es va realitzar en honor del Sr. Tuset, hi varen ser presents: Antonio Amorós, J. Amorós, Maria Arbós, Cèsar Bernad, Concepció Bernadó, Cinta Bernad Lleó, Albert Bosch, Mercè Boés, Albert Castany, Joana Cortés, Diego Fabián, Ferrer Badia, Artur Ferret, Enric Garí, Helena Gimeno, Bartomeu Jorquera, Teodor Llopis, Sra. Méndez, Àngels Morató, Pere Morilla, Miquel Puig, Bernardí Rimbau, J. Risco, Àngela Rodríguez, Frederic Serrano, Dorotea Soler, Agustí Soler, Antoni Taulés, Manuel Taulés, Josep Torrents, Josep A. Ventosa i Milà, i els organitzadors Joan Marín i Enric Garcia Ruiz.

Ens conta el Sr. Tuset que entre els alumnes d'aquest Institut hi ha uns quants **metges**: Puig Lacalle, Pere Miret, Guillèn. **Farmacèutics**: Benavent, Ramon Miret. **Religiosos**: Antoni Ventosa i Aguilar, Josep Ferré Pi S.J. Pare Provincial de la Companyia de Jesús. Fernando Rodríguez Ventosa **tinent general**, antic capità general de Catalunya, Abel Ventosa a Mèxic **enginyer-arquitecte**. **Docents i investigadors**, la catedràtica de filosofia i pedagogia Dolors Serra Estruch. **Especialistes en ciències socials i pedagogs** com els germans Josep i Domènec Serra Estruch. **El tècnic de ciments**, Bartomeu Cardona i Torrandell. El president dels ràdio-aficionats vilanovins Francesc Aiza. **L'escriptor i periodista**, Jaume Carbonell. **El crític** musical, Albert Mallofré. El director de futbol vilanoví, Francesc Gomà. **L'escriptor**, Primitiu Laguna...⁽¹⁷⁾

Per altra banda, aquest Institut aplegà un gran nombre d'alumnes, molts d'ells becats,⁽¹⁸⁾ persones que sense aquesta ajuda no haurien pogut accedir mai als estudis de batxillerat. Fins i tot, els seus ex-alumnes ens han explicat que els professors, en especial el Sr. Tuset, van prendre molt d'interès per tal que els nois que treballaven a la fàbrica Pirelli no perdessin llurs estudis. Aquest era un grup de deixebles, els pares dels quals necessitaven l'ajut econòmic dels seus fills. Així que, a fi de possibilitar la combinació estudi-treball, en començar el tercer curs, els professors van aconseguir que assistissin a classes matinals i que, a la tarda, poguessin treballar.

RELACIÓ AMB ELS PARES ESCOLAPIS

També tenim entès que durant el primer any de funcionament de l'Institut, els Pares Escolapis continuaven la seva tasca docent en un edifici del carrer de Sant Gervasi núm. 62, vestits de paisà i que els seus alumnes s'examinaven com a lliures, a l'Institut, tot obtenint molt bones qualificacions.

El segon any, aquests alumnes ja estudiaven simultàniament als escolapis i també constaven com a alumnes inscrits oficials a l'Institut; això fou possible gràcies a un acord entre el rector de l'Escola Pia i la direcció de l'Institut. Aquest representa un detall de les bones relacions existents entre ells.⁽¹⁹⁾

Al centre, Josep Tuset, amb Joan Marín, a l'esquerra, i Enric García, a la dreta, davant del Col·legi dels Escolapis el 10 de maig de 1987 (foto arxiu Josep Tuset).

El 14 d'abril del 1936 es va col·locar la primera pedra del que hauria de ser aleshores el Grup Escolar Francesc Macià, actualment denominat Pompeu Fabra (foto arxiu Conxita Ventosa).

Per altra banda, aquest Institut durant l'ambient revolucionari va ser el que va preservar la crema de molts llibres gràcies a la defensa de la cultura i a la valentia dels seus professors. I també va fer que els seus alumnes miressin de guardar els llibres que es pensaven cremar i que els portessin a l'Institut per tal de conservar-los a la biblioteca.

ALTRES ACTIVITATS DOCENTS

Curs d'estiu per a persones grans

L'Institut Samà va organitzar un curs d'estiu gratuït de cultura general per a la gent gran de la Vila. Això va tenir lloc des del 21 de juliol al 21 de setembre de l'estiu de 1937.⁽²⁰⁾

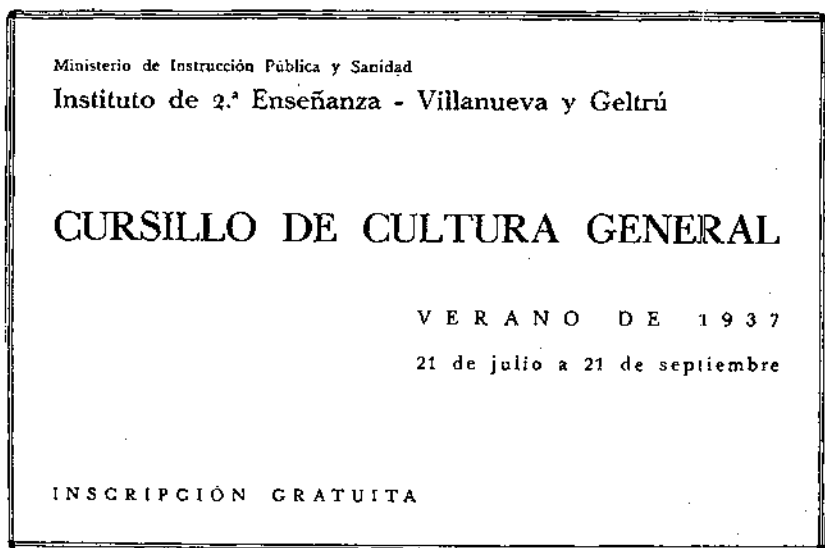
Al programa, hi llegim una introducció: «Siguiendo normas del gobierno, en consonancia con el criterio de este Ministerio de favorecer y fomentar por todos los medios posibles la cultura del pueblo y recogiendo el deseo del Profesorado, que entiende que los momentos actuales no son de descanso». També s'especifica que tenen preferència els alumnes de 14 anys en endavant i que a totes les ensenyances se'ls donarà un caràcter elemental i pràctic i, al final, es lliurarà un certificat d'aprofitament.

Sota el títol de «Plan General» hi havia el programa de cada assignatura al costat del nom del professor o la professora que l'havia d'impartir.

Assignatures i professors:

Ciències Naturals	Hermenegildo Bach Marquet
Història	José M ^a Casas Homs
Ciències Físico-Químiques	Salvador Chiner Cantos
Geografia Econòmica	José Tuset Almazán
Lengua Castellana	M ^a Luisa Taronjí Orfila
Dibuix	Rafael Perales Tortosa
Economia Política	Maria Mayol Colom
Matemàtiques	José M ^a Valdés Pastor

Hi ha el quadre horari i està signat a Vilanova el dia 5 de juliol de 1937, pel comissari-director, Josep Tuset.

Portada del programa del curs d'estiu de cultura general per a la gent gran organitzat l'any 1937 per l'Institut Samà.

Classes de català

També són interessants les classes de català que s'impartien a l'aula núm. 1 (la més gran). Es va planificar un curset que feien els professors de literatura, de llatí i de francès, al qual podia assistir tothom que volgués, fins i tot persones que no fossin alumnes de l'Institut. Ens comenten que molts treballadors de la fàbrica Pirelli (ens parlen d'aquesta fàbrica perquè la tenien al costat mateix), anaven a classe a la una del migdia i el local quedava ple de gom a gom, «s'omplia a vessar».⁽²¹⁾

Beques

Com ja hem comentat, una de les fites d'aquest Institut era que hi estudiessin les persones a les quals els agradava i que valien intel·lectualment, tot deixant de banda la qüestió econòmica familiar. S'havien concedit una gran quantitat de beques i, malgrat que es passava per uns moments en què moltes famílies necessitaven el sou

dels seus fills, l'Institut procurava de no perdre aquests alumnes. Ells mateixos ens expliquen que, constatant l'existència de llars que no funcionaven gaire bé econòmicament, s'havia cridat a secretaria alguns alumnes (fills d'aquest tipus de famílies) per tal de premiar-los el bon comportament, l'interès... amb un lot de llibres del curs que havia de començar i amb un abonament de transport gratuït per poder anar a totes les excursions científiques.

També ens parlen d'un escrit que va sortir al cartell d'anuncis en el qual es llegia que demanessin beca tots els alumnes que, per motius laborals, haguessin de deixar els estudis.

Aquesta beca la van concedir a tots els qui la van demanar. A fi de mes, els becats cobraven 300 pessetes de la secretaria de l'Institut (malgrat que era temps de guerra, el govern se seguia preocupant per l'ensenyament).⁽²²⁾

PRIMERA PEDRA DEL GRUP ESCOLAR «FRANCESC MACIÀ»

Per altra banda, trobem una representació d'aquest institut en l'acte solemne de la col·locació de la primera pedra del Grup Escolar Francesc Macià de Vilanova. Concretament va assistir-hi el Sr. Tuset i Almazán, que en aquells moments era el secretari de l'Institut, el qual hi anava en representació del Dr. Pere Bosch i Gimpera, rector de la Universitat de Barcelona. Ell recorda que en la primera pedra d'aquest Col·legi hi havia gravat el nom de «Francesc Macià»; encara que després el Grup Escolar es va inaugurar amb el nom de «Grupo Escolar José Antonio» i, més tard, després de la mort del General Franco, adoptà l'actual nom de «Pompeu Fabra».⁽²³⁾

CONCLUSIÓ

Aquest petit treball, a part de revelar uns petits moments de la història de la pedagogia local, també podria tenir una segona finalitat: la de reivindicar per a la nostra Vila la valuosa documentació d'aquest institut que va funcionar a Vilanova i que forma part de la seva història. Tota la seva documentació es troba a l'Institut Gaudí de Reus i seria molt interessant, per a tot el Penedès i el Garraf, de temptar la possibilitat de

recuperar-la i tenir-la a l'abast en alguna de les nostres Institucions Culturals (a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer o a l'Institut Manuel de Cabanyes), per tal d'il·luminar una petita i desconeguda parcel·la però no gensmenys interessant que s'inclou, com un tascó, en la llarga i centenària història d'aquest centre educatiu, l'Escola Pia de Vilanova.

La seva durada va ser molt curta, però va deixar un gran record a molts vilanovins. La seva labor va ser extensament fructífera, i tant professors i professores com alumnes van treballar amb empena, il·lusió i molt coratge.

NOTES

- (1) Entrevista realitzada al Sr. Josep Tuset i Almazán, secretari i després director de l'Institut.
- (2) *Diari de Vilanova i la Geltrú*, 7 d'agost de 1987, p. 20.
- (3) *Diari de Vilanova i la Geltrú*, 7 d'agost de 1987, p. 20.
- (4) *Diario de Villanueva y Geltrú*, 11 d'abril de 1936, p. 4
Diario de Villanueva y Geltrú, 15 d'abril de 1936, pp. 4 i 5.
- (5) DUNYO I CLARA, Jacint: *Juan Ventosa i Roig 1883-1961. La humanitat d'un català exemplar*. Ed. Fundació Roca Galés. Barcelona, 1983, p. 127.
- (6) Cartes que guarda Conxita Ventosa, filla de Joan Ventosa i Roig. Annex I.
- (7) *Diari de Vilanova*, dia 7 d'agost de 1987, p. 20. Així com el testimoni dels seus alumnes.
- (8) Fotografia de la caixa que es va fer per classificar els minerals el Sr. Joan Marín Robert i que encara guarda. Annex II.
- (9) *Diari de Vilanova*, dia 10 de gener del 1992, p. 43.
- (10) Testimoni del pintor vilanoví Enric Garcia Ruiz.
- (11) *Diari de Vilanova*, dia 7 d'agost de 1987, p. 20.
- (12) Entrevista amb el Sr. Tuset i *Diari de Vilanova*. 7 d'agost de 1987.
- (13) Entrevista amb el Sr. Garcia Ruiz. Ex-alumne.
- (14) Es va realitzar una exposició en homenatge a l'escultor Pérez Mateo i a Emiliano Barral, morts tots dos al novembre de l'any 1936. L'exposició va tenir lloc a la Facultat de Belles Arts de la Universitat Complutense de Madrid, al mes de novembre de 1982. L'exposició va ésser inaugurada pel rector de la Universitat Complutense, Dr. Francisco Bustelo i pel vice-president del Govern, Alfonso Guerra. D'aquest fet, se'n va parlar molt positivament a la premsa i es van donar a conèixer uns escultors que des de feia 46 anys estaven oblidats. De l'esdeveniment, ens en parlen el diari *El País*,

- el dia 27 de novembre del 1982. La revista *Guia del Ocio* de Madrid del 22 al 28 de novembre del 1982, núm. 362. Al diari *El Socialista*, núm. 287 de la p. 8 a la 14, del mes de desembre de 1982.
- (15) Targeta on hi ha especificat el motiu de l'homenatge i el menú, propietat del Sr. Joan Marín.
- (16) *Diari de Vilanova*, dia 15 de maig de 1987, p. 44.
- (17) Llista d'ex-alumnes confeccionada pel Sr. Josep Tuset i Almazán, en la qual demana disculpes dels molts que se li han quedat al tinter.
- (18) Testimoni dels mateixos ex-alumnes que recorden aquells anys amb una gran nostàlgia i agraïment a l'equip de professors.
- (19) Entrevista amb el Sr. Josep Tuset i Almazán.
- (20) Programa del: «Cursillo de Cultura General. Verano de 1937. Del 21 de julio a 21 de septiembre. Inscripción gratuita. Instituto de 2ª Enseñanza - Villanueva y Geltrú». Imp. Virella y Soler, Socializada.
- (21) Testimonis dels ex-alumnes.
- (22) Sr. Tuset i ex-alumnes entrevistats.
- (23) Entrevista amb el Sr. Tuset. *Diari de Vilanova*, dia 7 d'agost de 1987, p. 20.

FONTS CONSULTADES

HEMEROTECA DEL *DIARI DE VILANOVA*.
ARXIU PRIVAT DEL SR. JOSEP TUSET I ALMAZÁN A BARCELONA.
ARXIU DE L'ESCOLA PIA DE VILANOVA I LA GELTRÚ.
HEMEROTECA DE LA BIBLIOTECA-MUSEU VÍCTOR BALAGUER A VILANOVA.

ENTREVISTES PERSONALS I DOCUMENTACIÓ CEDIDA PELS ENTREVISTATS

Josep Tuset
Joan Marín
Conxita Ventosa
Enric Garcia
Pere Miret